

АДАПТАЦІЯ ВИПУСКНИКА ВНЗ ДО УМОВ РИНКУ ПРАЦІ

КОРНИЛО І.М., ГНИП О.П.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

В умовах ринкової економіки одним з найважливіших напрямків діяльності сучасної вищої школи є формування особистісної зрілості, готовності молоді до самореалізації у професійній діяльності, а також здатності молодих фахівців ефективно діяти на ринку праці.

Рівні сформованості професійної адаптації у випускників вузів визначаються відповідними показниками: професійною компетентністю, самооцінкою, вмінням адекватно оцінювати свої професійні якості, наполегливістю до саморозвитку, плануванню майбутньої кар'єри. Відповідно критерій виділяють чотири рівня сформованості професійної адаптації: оптимальний, допустимий, низький, від'ємний. Оптимальний рівень характеризується впевненістю в правильному виборі професії, стійким характером професійних інтересів, бажанням працювати за фахом. При допустимому рівні випускникам притаманні впевненість у правильному виборі професії, але невпевненість в успіху майбутньої професійної діяльності, сумнів у своїх професійних здібностях. Для низького рівня характерна невпевненість в правильному виборі професії, небажання працювати за фахом. Негативний рівень характеризується неправильним вибором і негативним ставленням до професії, відсутністю безлічі професійних важливих рис характеру, конфліктністю особистості [1].

В даний час одне із завдань вищої школи – підготовка компетентного фахівця, здатного в короткі терміни пристосовуватися до реалій і вимог ринку праці. Успішність працевлаштування випускників вузів є одним з критеріїв ефективності роботи не тільки системи вищої освіти, а й економіки в цілому. Функціонування інституту вищої освіти на сьогоднішній день вбудовано в ринкові відносини відразу двох сфер – освітньої та трудової.

Це виражається в формуванні пропозицій як на ринку освітніх послуг, так і на ринку трудових ресурсів. Кон'юнктура ринку освітніх послуг складається з попиту безпосередніх споживачів освітніх послуг (студентів) і пропозиції вузів у вигляді освітніх програм. Кон'юнктура ж ринку праці складається з попиту з боку виробництва, на випускників і пропозицій вузів у вигляді фахівців, що освоїли певну освітню програму. Таким чином, роботодавець є опосередкованим споживачем кінцевого продукту системи освіти – випускника, отже, його вимоги також будуть виступати свого роду попитом освітніх послуг.

Зацікавлені в освітніх послугах суб'єкти належать і до сфери освіти, і до сфери праці. Система вищої освіти здійснює свою діяльність, перебуваючи одночасно під тиском інтересів і вимог суб'єктів цих двох сфер. Отже, вища освіта розвивається сьогодні в контексті ринкових перетворень, внаслідок чого стає можливим враховувати вимоги економічних категорій до її функціонування. До таких категорій відносяться попит і пропозиція, конкуренція і конкурентоспроможність. Необхідно відзначити, що динаміка попиту на фахівців певного профілю і кваліфікації в сучасній Україні на ринку праці вступила в суперечність з традиційно сформованою системою їх підготовки, номенклатури спеціальностей і спеціалізації, періодом підготовки певного фахівця.

Конкурентоспроможність – це властивість фахівця, випускника перемагати на ринку висококваліфікованої праці. Ця характеристика лежить в основі процесу адаптації випускника, є основним критерієм успішного працевлаштування. Адаптація випускника зводиться до знаходження їм повноцінного робочого місця, відповідного його професії і рівню кваліфікації, а остання влаштовує його за умовами і режиму праці, заробітної плати, соціальних гарантій, можливостям кар'єрного зростання і творчої самореалізації. Вивчення досвіду інших країн при визначенні конкурентоспроможності фахівців дозволяє виявити своєрідний підхід до підготовки та адаптації випускників вузів до ринку праці.

Крім того, на сучасному ринку праці відбуваються стрімкі зміни в економічних і в соціальних відносинах. Сьогодні розраховувати на професійний успіх може лише той, випускник вузу, хто здатний швидко адаптуватися до змін, хто має набір певних особистих і ділових якостей. Посправжньому конкурентоспроможним буде працівник, який не тільки теоретично грамотний в своїй професії, але і товариський, стійкий до стресових ситуацій, вміє виконувати поставлені завдання у встановлені терміни, може презентувати продукт своєї праці роботодавцю і широкому загалу.

Вища освіта є найважливішим фактором формування нової якості економіки, підґрунтям гармонійного входження особистості у простір українського і світового суспільства. Тому, пошук та впровадження відповідних форм і підходів підготовки майбутніх фахівців, які сприятимуть їх гармонійному розвитку й зможуть задовольнити потреби ринку праці, сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності не тільки випускника, але і вузу.

Література:

1. Шмелева С.А. Профессиональное образование и потребности современного рынка труда / С.А. Шмелева – Воронеж: Научная книга, 2008. –423с.